

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділя і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Русини в XIX. століттю.

(Огляд в птичій леті.)

(Далі.)

Оглянувши розвиток народного життя і ідеї національної на Україні, звернемо ся тепер до австрійської і угорської Русі.

На початку XIX-го століття бачимо обидві її частини Русі, хоч найбільше зближені до західної цивілізації, в крайно сумнім і невідраднім положеню. Народна свідомість і тут і там заникла зовсім, угорську і австрійську Русь залягла страшна темрява, лише під курною стріхою зберегло ся руске слово, виперте зовсім споміж інших верств рускої суспільности. Мудрі володарі австрійські (Марія Тереса і її син Йосиф II.) звернули особливу бачність і печальність свою не культурне й суспільне подвигнене руского народу, однак не наїшли відповідно до того підготовленого поля і людей, тимто їх найкрасші і найрозумніші змаганя вінчали ся невеликим успіхом, або рано змарніли. Рускі виклади заведені цісарем Йосифом II. в львівськй університеті не досягнули своєї цілі так само, як довгий час засновані для відповідного виховання руского духовенства семінарії у Відні і Львові не давали познати руского духа і народної свідомости.

Ані передові Русини, ані правительство не мали ясного розуміння про руску народність і мову, церковний язык уважали книжною рускою мовою, але звичайно послуговували ся латинською (а відтак німецькою

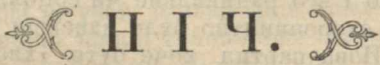
або польською мовою навіть в церковних проповідях, архиерейских посланіях і в урядованю поміж духовними властями. Ще в 1842 році архикатедральний проповідник (опісля митрополит) Спиридон Литвинович виголошує kazanie na uroczystość Zjawienia Bożego w cerkwi parafialnej miejskiej Wniebowzięcia N. P. M. w przytomności Najprzew. Grzegorza Jachimowicza, sufragana Metropolii halickiej — і poświęca Szan. Członkom Instytutu Stauropegiąńskiego lwowskiego. Живу мову руску вважали тоді хлопською мовою недостойною письменства і церковної проповіді, а лише церковний язык видавав ся тодішнім передовим Русинам пригідним до письменства. Однак задля неприступности і незрозумілости його для ширших верств суспільности не міг церковний язык стати мовою щоденного життя і длятого в тих кругах говорено в Галичині по польски, на Буковині по німецьки, а в Угорщині по латині або по мадярски. Церковно-словянський язык здержував отже таким способом відроджене народного руского письменства і розбуджене рускої народної свідомости, а найбільшим доказом того є та обставина, що за весь час т. зв. руских викладів в львівськй Університеті не появила ся в Австрії ані одна руска книжка.

В угорській Русі перші письменники, що вийшли споміж руского духовенства, пишуть свої твори латинською, церковно-славянською або мадярською мовою. Нічого дивного, що ці писаня не могли там розбудити і оживити рускої народно-

сти. Події 1848 року, мадярска ворохобня, переслідоване угорских Русинів революційним мадярским правительством, розбудили поміж більш освіченими верствами рускої суспільности свідомість своїх народних прав і австрійске правительство заявило доволі прихильности що - до національних домагань угорских Русинів (народної рівноправности з Мадярами, засновування руских шкіл і т. п.). Однак самим передовим Русинам, що подавали такі домаганя правительству, ані самому правительству не була ще ясна справа рускої народности і рускої мови.

Адольф Іванович Добрянський (добре відомий Галичанам з Наумовичівського процесу), котрий при втихомиреню мадярської ворохобні з підмогою російского війська грав видатну роль, переняв ся був об'єдинительною ідеєю славянофільською а радше общерусскою і попровадив весь кружок освічених угорских Русинів, що згрумадили ся около него, і цілу справу двигнення рускої народности в Угорщині на манівці. Сей кружок угорских Русинів, між котрими були й тамошні письменники, переняли ся хибними поглядами, що московска мова є готовим общеруским языком літературним, що на тім язичі існує вже готова вироблена література пригідна і для угорської Русі і стали в своїх творах намагати на московщину. Не тямилі они се-го, що московщина для загалу рускої суспільности так само мусіла бути мертвим языком, як і церковщина і що задля того не може розбудити рускої народности до

ВЛАДИСЛАВ ОРКАН.

(в однім акті).

(Кінець).

МАЧОХА. От так приходить...
(обзираєть ся неспокойно).
ГАЗДА (хитає головою, шепче). Бідний, ой бідний! скананий світ...
(Чути крик сови).
Чуєте її?
(Мачоха схоплюєть ся та обзираєть ся трівожно).
Смерть кличе, накликає...
(Чути знова крик сови).
Чуєте її?...
МАЧОХА. Треба йти...
(загортаєть ся хустиною та покидає ватру).
ГАЗДА (кличе її). Не втечете! Дарма! Дожене вас всюди...
(Довге мовчанє).
— Мариню!
— Що?
— Я бою ся... (присуваєть ся до сестри).
(По хвилі).
МАРИНЯ. Звїзда скотила ся...
ГАЗДА. Люди умирають по ночі...
(Шелест, трепіт, тихі шепоти).
— Мариню!
— Що?
— Щось перейшло тамтуди...
— Здаєть ся тобі...
(По хвилі).
— Мариню!
— Що?
— Щось сховало ся за ялівцем...

— Говорині!...
(Мовчанє. По хвилині перелітають віддалені голоси, відзиваєть ся гомін труб, плач скрипки та далекий, жалісний, невиправний спів).
— Мариню!
— Тихо-но! Хтось співває...
ГАЗДА. Ет, куди!...
(Спів).
»Вітерець шепоче
З листками бучини —
Туга й жаль гірєнький
Вже мене не кине...
Гей!.. Вже мене не кине!..«
(Довгий, плаксивий гомін).
— Ганка!
ГАЗДА. Аякже, вона...
— Ганка на загонах...
— Йде тай плаче...
(Спів).
»Букові листочки
Позвисали в долі —
Та призирають ся
Ось мойй недолі!..«
ЗОНЯ (при ватрі). Ой, твоїй недолі...
(Ганка приближаєть ся з дитиною на руках та стає).
МАРИНЯ. Ходи, загрій ся... далеко йдеш оболонями...
ГАНКА (йде). Далеко...
(Приходить та сідає).
ЗОНЯ. Був тут Антошко...
ГАНКА. З мачохою?!
(Спокійнійше).
Куди-ж пішли?
ЗОНЯ. Не знаю...
ГАНКА. Страх, зимна ніч...
ГАЗДА. Ой, зимна! Не лише ся... Куди-ж ти йдеш?

ГАНКА (здавлюєть плач). Куди понесуть мене очі...
ГАЗДА. Бідна!
ГАНКА (встає, припстрасно). Не милуйте ся наді мною! Не прошу!
ГАЗДА (бере її руку). Сідай-по, сідай. Не лише ти одна блукаєш ся по ночі. Не лише ти...
(Чути далекі накликуваня).
Світ для одних периною, а для інших снігом... Дарма! Так, видно, було писане.
ГАНКА (колише дитину). Зю-зю!...
(Ледви чутий спів).
»Не було, не було
Щастя у сім краї
Обійшло боками — — —
(нараз уриваєть ся).
ЗОНЯ. Мариню!
ГАНКА (схоплюєть ся). Тихо-но!.. Яке се дивне...
(сідає).
МАРИНЯ. Що тобі такого?
ГАНКА (тремтить). Ніщо — Ніщо...
(Довге мовчанє пронизане тишиною).
— Мариню!
— Що?
— Не чуєш?
— Ні...
— Не бачиш?... там...
ГАНКА (спозирає нараз). Антошка!!!...
(Тулить ся до сестер та дивить ся сильно налякана у вказаний бік. Зоня тремтить налякана. ГАЗДА зробив хрест на чолі. Вогонь гасне. Сумерк).
МАРИНЯ. Всім лише так здаєть ся...

Розклад поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го мая 1899.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд до Львова			Поїзд зі Львова		
посп.	особ.	приходить о годині	посп.	особ.	відходить о годині
		6:10 з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова	6:20 до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	1:55 до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний	
		6:50 з Брухович, від 7. мая до 10. вер. включно	6:15 до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний	2:08 до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуща	
		7:10 з Зимної-води	6:30 до Іцкан (Галацу, Ясс, Букарешту) Сучави	2:45 до Кракова (Відня, Варшави), Стружа	
		7:40 з Янова	8:45 до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 12. вер.)	9:10 до Янова	
		7:55 з Лавочного (Пешту) Калуща, Стрия	9:25 до Янова	9:35 до Підволочиск, Бродів, Гусятин дв. Підв.	
		7:44 з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	9:53 до Янова	10:10 до Белзця, Рави рускої, Сокаля і Любачова	
		8:05 з Сокаля, Рави рускої	12:50 до Янова від 1. липня до 15. вересня вкл. тільки в неділі і свята	2:15 до Брухович тільки від 1. липня до 10. вересня включно в неділі і свята	
1:30		8:15 з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.		9:45 до Іцкан (Ясс, Букарешту)	
		11:15 з Ярослава і Любачова		3:05 до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.	
1:50		11:55 з Іцкан, Чернівців і Станиславова	2:55 до Кракова (Відня) Хабівки ч. Ряшів	3:15 до Янова від 1. мая до 30. вересня вкл.	
		1:01 з Янова		3:20 до Зимної води тільки від 7. мая до 10. вер.	
		1:40 зі Сколього, Стрия, а з Лавочного тільки від 7. вер. до 15. пад. включно		3:26 до Брухович	
		2:20 з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підв.		5:25 до Ярослава	
		2:35 з Сокаля, Белзця і Любачова			
		5:55 з Сокаля, Белзця і Любачова			
Ніч			Ніч		
8:45	6:10 з Кракова (Відня) Самбора, Хирова		12:50	6:21 до Іцкан, Радовець, Кімполонга, Сучави	
	6:20 з Іцкан, Сучави			6:40 до Кракова (Відня) від 1. черв. до 15. вер.	
	в Янова від 1. до 31. мая і від 16. до 30. вересня щоденно, а від 1. червня до 15. вересня тільки в неділі і свята			6:50 до Янова від 1. черв. до 15. вер. т. в дні б.	
	7:58 з Брухович від 7. мая до 30. червня і від 16. серпня до 10. вересня вкл. щоденно			7:00 до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуща	
	8:15 з Брухович від 1. липня до 15. вересня щод.			7:10 до Сокаля і Рави рускої	
	9:21 з Янова тільки від 1. черв. до 15. вер. вкл.			7:20 до Тернополя дворець головний	
	9:55 з Кракова (Відня, Берлина), Сянока, Пешту			7:42 до Янова від 1. жовтня до 30. мая 1900	
12:30	10:10 з Чернівців, Іцкан (Букарешту), Сучави			8:35 з Янова від 1. черв. до 30. жов. в і св.	
	10:08 з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підв.			9:10 до Іцкан (Ясс, Галацу), Сучави	
	10:25 з Лавочного (Пешту) Хирова			10:50 до Кракова (Відня, Варшави), Сянока	
	10:30 зі Сколього, Калуща			11:10 до Підволочиск, Бродів дв. головний	
	12:10 з Підволочиск на дворець Підзамче		2:36	11:32 до Кракова (Відня, Берлина)	
	3:05 з Іцкан, Чернівців, Іцкан (Букарешту), Сучави			4:10 до Кракова (Відня, Берлина)	
	3:30 з Кракова (Відня), Самбора, Сянока			5:50 до Брухович від 7. мая до 10. вер.	
2:16	6:00 з Кракова (Відня), Самбора, Сянока				

ЗАМІТКА: Пора нічна числиться ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейский рівнить ся від часу львівського о 36 минут, а імено 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Красіцьких ч. 5) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

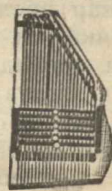
Банку
Гіпотечного

2 купує і продає всякі папери цінні і **МОНЕТИ**

по найдешевшим курсі денним не числячи ніякої провізії.

3. БОДЕНШТАЙН

Львів, ул. Кароля-Людвіна ч. 29.

поруцає
— свій головний — фабричний —
склад інструментів музичних
як також великий вибір
інструментів самограючих та забавок для дітей
по найнижній ціні.

Подарки на Св'ята і Новий Рік!

Найдешевше
жерело купна

так довго, поки запас старчить.

зр. 2-20

ніклевий анкровий ремонтаровий годинник кишеньковий з позолочуваним ланцюшком.

зр. 4-65

добірний срібний ремонтаровий годинник кишеньковий разом з срібним американським ланцюшком.

зр. 4-90

женський срібний ремонтаровий годинник разом з посрібленим лішим англійським ланцюшком.

зр. 11-50

14-каратно-золотий годинник ремонтаровий разом з атласовою касетою та елегантним ланцюшком.

Кожий годинник має 3-літню г'варанцію.

зр. 1-50

коштує 6-каратовий перстень з елегантним камінем.

Річи посилає ся за послїплатаю або за попередним побранем грошей. Сли річи не впадають ся, можна звернути в протягу 8 днів, а взятї гроші звертає ся назад, так що купуючий не поносить ніякої страти.

Brüder Hurwiz, Exporthaus, — Krakau Stradom 17.

— Богато ілюстровані цінники висилає даром. — Агентів пошукує. —

Перша руска торгівля і рукодільня

параментів церковних

і застави столової (сервісів) із хінського срібла
під фірмою

Евг. Спожарский і Вол. Устенский

у Львові, уліця Руска ч. 1.

в каменіці тов. «Просвїта».

ТОРГОВЛЯ

поруцає:
Свій багато заосмотрений склад всїляких товарів церковних.

Великий вибір хрестів желїзних нагробних.

Застави столові з хінського срібла.

Всякі посилки полагаджує ся відвортною почтою по найнижній ціні.

Рукодільня бронзівничя

приймає замовленя на всякі роботи із золота, срібла, бронзу і и. металів, як також до відновлення, позолоченя і посрібленя всякі церковні і домашні знаряди.

Все виконує ся в найкоротшим часї і по найнижній ціні. 10—10

Хто хоче заробити 400 марок місячно

певно, легко і без ризика?

Нехай шле свою адресу без марки під **V, 21,**

Annoncen Exped. **K. F. Wojtan** Leipzig-Lindenau.